

Sir Winston Churchillkaai (Oostende, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2017F191

Juni 2017

ARCHEOLOGIENOTA

BUREAUONDERZOEK (FASE 0)

DEEL 2: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Clara Thys, Wouter Van Goidsenhoven, Aaron Willaert, Joren De Tollenaere
Wetenschappelijke begeleiding: Dieter Demey

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2016

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

Deel 2: Programma van maatregelen	4
2.1 Administratieve gegevens	4
2.2 Synthese	6
2.3 Gemotiveerd advies	7
2.4 Conclusie	7
Deel 3: Bibliografie.....	8

FIGURENLIJST (2017F191)

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadasternummers (Bron: Geopunt).....	5

TABELLENLIJST (2017F191)

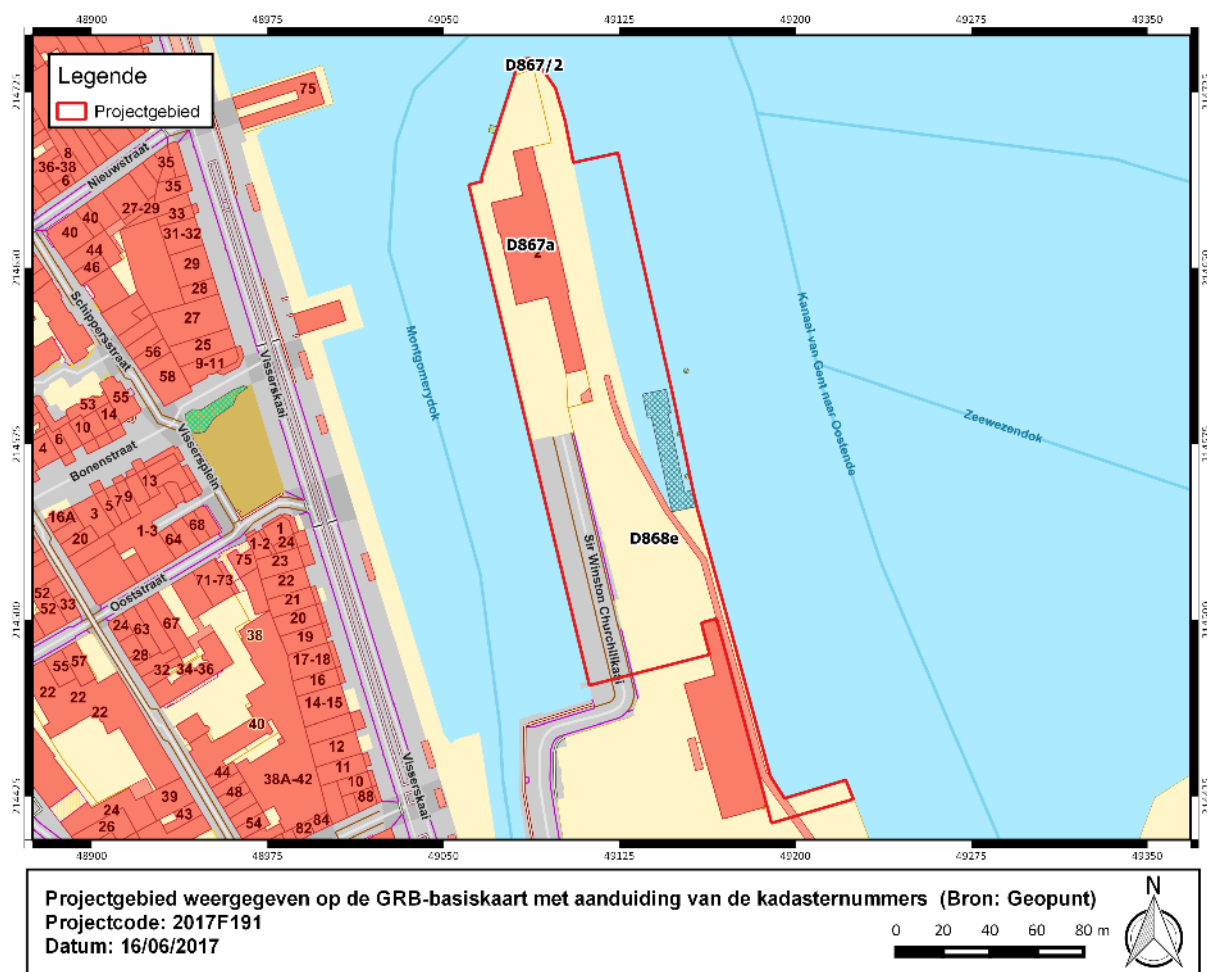
Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.	4

Deel 2: Programma van maatregelen

2.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De naam en het adres of maatschappelijke zetel van de initiatiefnemer	Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust Vloot dab Sir Winston Churchillkaai 2 8400 OOSTENDE	
b) Het erkenningsnummer van de erkende archeoloog	OE/ERK/Archeoloog/2015/00043	
c) De naam en het adres of maatschappelijke zetel van de erkende archeoloog	Janiek De Gryse Ten Briele 14 bus 15 8200 Sint-Michiels-Brugge	
d) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Oostende
	Deelgemeente	/
	Postcode	8400
	Adres	Winston Churchillkaai
	Toponiem	Sir Winston Churchillkaai
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X _{min} = 48786 Y _{min} = 214363 X _{max} = 49350 Y _{max} = 214755
e) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Oostende, Afdeling 2, Sectie D, nr's: 867a, 868 ^e en 867/2 + Openbaar domein Figuur 1	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt)

2.2 Synthese

Het Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust plant de realisatie van een loods en infrastructuur ter hoogte van Winston Churchillkaai Oostende. Het projectgebied is ca. 1.5 ha groot, de loods zelf heeft een vloeroppervlak van ca. 1000m². Het projectgebied bevindt zich aan de rand van de vastgestelde archeologische zone van de historische stadskern van Oostende en grenst in het westen aan het Montgomerydok, gegraven in 1866-1869 als tij- en strandingsdok voor de visserij. Dit dok geldt als een gga (een gebied waar geen archeologie verwacht wordt).

Landschappelijk gezien situeert het plangebied zich aan de Noordzeekust. Het quartair dek bestaat uit een basis van getijdenafzettingen, gevolgd door achtereenvolgens fluviatiele afzettingen, eolische afzettingen, eventuele hellingsafzettingen, getijdenafzettingen en ten slotte eventuele zandige eolische afzettingen. Het projectgebied bevindt zich op een hoogte van ca. 7m TAW; hoger dan verwacht in de kustvlakte omwille van de antropogene ophoging van het terrein, vermoedelijk ihkv. de aanleg van het Montgomerydok.

Historisch en cartografisch onderzoek geeft aan dat het projectgebied pas recentelijk werd voorzien van (beperkte) bebouwing. Het projectgebied bevond zich net buiten – net ten oosten van - de 16de en 17de eeuwse stadsversterkingen. In de 17de eeuw viel het projectgebied samen met de Oostgeul. De Ferrariskaart toont dat het zuidelijke deel van het projectgebied mogelijks samenviel met een deel van een 17-18de eeuwse weg, palissade en glacis. In de eerste helft van de 19de eeuw verzande de Oostgeul waardoor het projectgebied net ten westen ervan kwam te liggen. In 1866-1869 werd het Montgomerydok ter hoogte van de oostelijke stadsvesten van de stad uitgegraven, net ten westen van het plangebied. Ter hoogte van de overgang tussen Montgomerydok en Visserskaai werd in 1998 een opgraving uitgevoerd door het toenmalige IAP (CAI ID 76038). Hierbij kwamen restanten van het Spaans bolwerk en het Peckels bolwerk aan het licht, waarin respectievelijk vier en drie inhumatiegraven werden aangetroffen. De oudste restanten dateren terug tot eind 16de/vroeg 17de eeuw en bevonden zich op een diepte van ca. 2.5m TAW.

In 2015 werd een mechanische boring op het projectgebied geplaatst. Het resultaat ervan toonde aan dat er tot op een diepte van 5.5m onder het maaiveld aangebrachte of geroerde grond aanwezig is. De koppeling van de historische informatie met deze boorgegevens vormt een sterk argument voor het gegeven dat de ondergrond tot een diepte van gemiddeld 5,5m (1.5m TAW) bestaat uit opvullingspakketten uit de 19de eeuw. Daaronder worden geen middeleeuwse sporen verwacht. Het projectgebied lag steeds buiten de middeleeuwse binnenstad en stadsvesting was wellicht steeds buitengebied. De archeologica die aangetroffen werden in 1998 tussen Montgomerydok en de Visserij worden niet verwacht binnen de grenzen van huidig projectgebied; historisch onderzoek toonde aan dat het projectgebied zich ten oosten van de stadsversterkingen bevond.

2.3 Gemotiveerd advies

Het bureauonderzoek, en vooral het historisch onderzoek en onderzoek van de archeologische indicatoren hebben aangetoond dat het projectgebied een beperkt archeologisch potentieel heeft. Voor de projectlocatie “Winston Churchillkaai Oostende” wordt geen verder onderzoek aanbevolen.

De voornaamste argumenten voor deze vrijgave zijn de volgende:

- Historisch onderzoek toonde aan dat het projectgebied zich buiten de middeleeuwse binnenstad bevond, net ten oosten van de stadsversterkingen. Indien er nog restanten van deze stadsversterkingen aanwezig zijn binnen de grenzen van het plangebied, dan betreft dit een randgebeuren van een historische versterking.
- De mechanische boring uit 2015 wees op de aanwezigheid van aangevoerde grond tot op een diepte van 5.5m. Indien hier toch nog een randfragment van de stadsversterking aanwezig zijn, zal deze zeer fragmentarisch bewaard zijn, tussen het puin. Onder het puin (1,5m TAW) worden geen middeleeuwse resten verwachten, ondermeer omwille van de diepte van de versterkingen die in 1998 op 2.5m TAW werden gevonden.
- De geplande werken omvatten enkel over een oppervlakte van 1000m² (de loods) een ingreep tot 20m diep dmv. paalfunderingen. Over het resterende oppervlak van het plangebied wordt max. 1.5m diep gegraven: integraal binnen de 5.5m dikke aangevoerde grond.

Omwille van voorgaande argumenten wordt met betrekking tot het projectgebied “Winston Churchillkaai Oostende” afgezien van een verder doorgedreven onderzoekstraject. De financiële kost die verdere onderzoeksmethoden met zich zouden meebrengen kunnen niet in verhouding staan tot de eventuele resultaten ervan. Het is dan ook in hoofdzaak op basis van de kosten-baten analyse dat in dit dossier afgezien dient te worden van verder onderzoek.

Uiteraard moet hierbij gewezen worden op de bestaande archeologische meldingsplicht, conform de vigerende wetgeving met betrekking tot het onroerend erfgoed artikel 5.1.4.

2.4 Conclusie

De opdrachtgever plant de realisatie van een loods en infrastructuur ter hoogte van Winston Churchillkaai Oostende. De geplande ingrepen en werkzaamheden vormen een bedreiging voor het bodemarchief. Op basis van de geconsulteerde bronnen wordt voor de projectlocatie “Winston Churchillkaai Oostende” geen verder onderzoek aanbevolen.

Indien de mogelijke kosten van een doorgedreven onderzoekstraject afgewogen worden ten opzichte van de mogelijke archeologische kenniswinst, moet geconcludeerd worden dat verder onderzoek in dit geval niet te verantwoorden is.

Deel 3: Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2016

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt